

Jméno:

ZKOUŠKA

Zálesácké znalosti

2. stupeň

Poznávání turistických zajímavostí

Cílem tohoto úkolu je během 24 měsíců od přihlášení ke zkoušce Zálesáka druhého stupně navštívit alespoň deset turistických zajímavostí na území České republiky. Jako důkaz návštěvy je nutné do tohoto deníku nalepit ústřížek z turistické vizitky (viz. červeně označená část na ukázkovém obrázku), nebo zajistit otisk turistického razítka.

Podmínky, které je nutno splnit pro započítání výletu pro tuto část zkoušky:

- Návštěvu turistické zajímavosti můžeš vykonat sám, s rodiči, kamarády nebo například s Poutníkem v rámci výprav nebo tábora.
- V rámci každého jednotlivého výletu k nějaké turistické zajímavosti musíš ujet nejméně 5 kilometrů pěšky, nebo ujet minimálně 20 kilometrů na kole.

Výčet typů vhodných objektů pro splnění zkoušky

- Rozhledny.
- Zámky, hrady, zříceniny hradů nebo zámků.
- Historické části měst.
- Národní parky (NP), Chráněné krajinné oblasti (CHKO), Národní přírodní rezervace (NPR).
- Státem chráněné stromy, památné stromy.
- Technické památky (přehrady, kovárny, hutě, apod.)
- Muzea.

Místo pro ústřížek z turistické vizitky, nebo otisk razítka:

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.

Přespání ve volné přírodě pod přístřeškem

Cílem tohoto úkolu je přespát ve volné přírodě pod přístřeškem, který je zhotoven především z přírodních materiálů, a dokážeš ho postavit zcela sám.

Celkem je k uznání zkoušky přespát pod Tebou vytvořeným přístřeškem minimálně dvakrát, z toho alespoň jednou je nutné přespání realizovat v období od října do dubna.

K uznání zkoušky je nutné zvládnout:

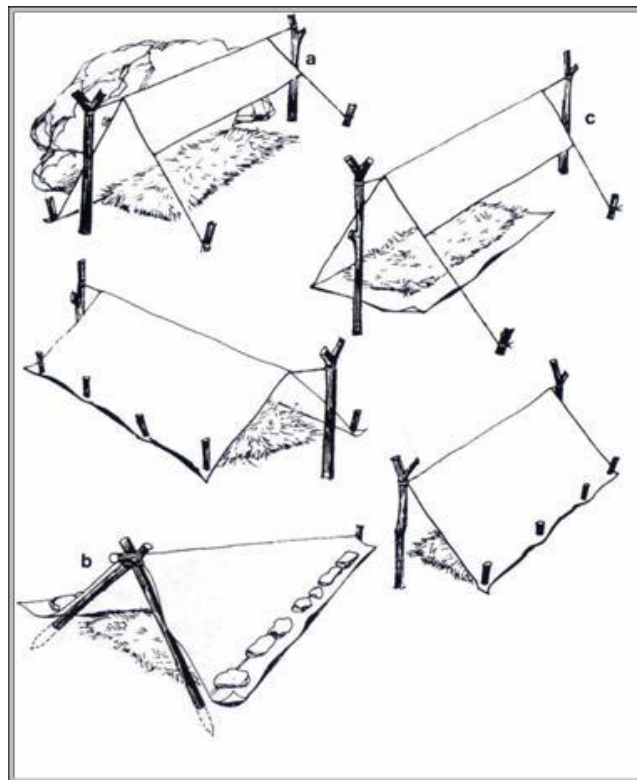
- Dokázat nalézt vhodné místo pro přespání ve volné přírodě.
- Nalezené místo je nutné pro přespání vhodně připravit. Tím se myslí vyčištění místa, vhodná orientace ležení a dodržování zásad ochrany přírody.
- Nad vybraným místem je nutné vybudovat přístřešek z přírodních materiálů. Kromě vhodných přírodních materiálů (např.: větve, kmeny stromů, kapradí apod.) je možno využít jednu celtu, maximálně 3 metry provazu, sekeru nebo nůž.
- V období od října do dubna je možné využít i různé přírodní útvary (převisy, jeskyně, apod.). Tyto přírodní útvary však nesmí být připraveny k přespání nikým jiným než Tebou¹.
- Přespát celou noc na vybraném místě.

Stavba přístřešků

Přístřešky z cely a přírodních materiálů

Pokud stavíme přístřešek s pomocí cely, máme poněkud ulehčenou práci. Celta tvoří zpravidla střechu přístřešku, případně jednu stěnu a střechu. Většina nouzových staveb využívajících celtu je postavena na principu zavěšení cely na provaz, či horolezeckou šňůru. K ukotvení a zajištění cely jsou pak využity především přírodní materiály.

Typy přístřešků stavěných s pomocí cely ukazuje názorně obrázek vpravo.

¹ Nesmí zde být například vybudováno stálé ohniště, lavičky, připraveno místo ke spání.

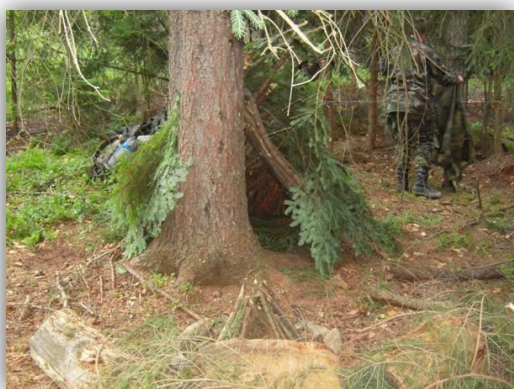
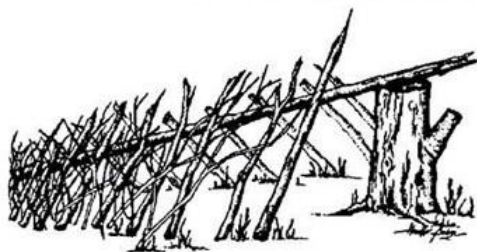
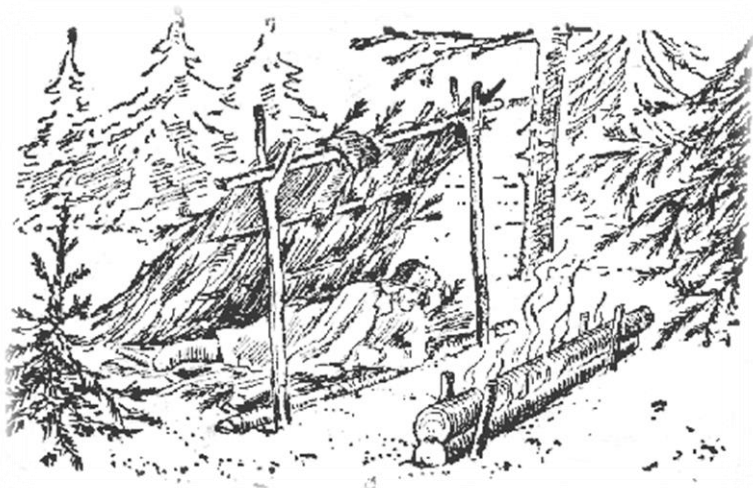
Přístřešky z přírodních materiálů

Tento typ přístřešku je více pracný než postavení přístřešku s použitím cely.

K postavení přístřešku potřebujeme:

- Minimálně 20 – 25 větších větví nebo tenkých částí kmenů stromů. Tyto větve, či části kmenů, by měly být co nejrovnější, vhodná délka je minimálně 2 – 2,5 metru.
- Materiál, jímž konstrukci přístřešku svážeme (např.: „provazy“ ze smrkové kůry).
- Větší množství větví s co nejhustším porostem jehličí nebo listí. Tyto větve klademe jako „střechu“ na konstrukci přístřešku. Nejvhodnější větve jsou z čerstvě poraženého smrku. Čím silnější a „hustší“ bude vrstva větví, tím spíše „střecha“ nepromokne.
- Výstelka místa k přespání. K tomu může posloužit suchá tráva, kapradí, smrkové větvičky apod.

Samotnou konstrukci přístřešku nejlépe znázorní jednoduché obrázky:

Úkol „Přespání ve volné přírodě pod přístřeškem“ jsi splnil(a) dne:

Přespání č. 1	Přespání č. 2

Uvaření čaje

Cílem tohoto úkolu je minimálně dvakrát uvařit čaj na ohni rozdělaném dle zálesáckých pravidel a zásad bezpečnosti. Z těchto dvou čajů musí být jeden uvařen na ohni rozdělaném ve vlhkém počasí².

Pro splnění tohoto úkolu musíš dokázat:

1. Porazit suchý strom (sekerou nebo pilou), minimální průměr stromku je 10 cm.
2. Poražený strom správně oklestit a pomocí sekery nebo pily připravit přiměřeně velká polínka, která musí rozštípnuta minimálně napůl.
3. Vybrat a správně připravit místo na oheň. Je nutné dodržet všechna bezpečnostní pravidla³.
4. S pomocí maximálně 5 sirek rozdělát oheň. K rozdělání ohně v deštivém počasí, nebo v zimních podmínkách, smíš použít březovou kůru nebo jiné přírodní pomůcky (např.: dřevo z eukalyptu).
5. Na takto rozdělaném ohni uvařit alespoň 1 litr čaje (velký ešus). Uvaření čaje nesmí trvat déle jak 30 minut. Čaj musí být uvařen s přírodnin, které najdeš v okolí. Čas se počítá od prvního umístění ešusu s vodou nad oheň.
6. Po uvaření čaje oheň správně uhasit a ohniště zahladit tak, aby splynulo s okolní přírodou.

Seznam rostlin

Níže uvedené rostliny jsou vhodné pro použití v přírodním čaji. Nicméně seznam není zdaleka vyčerpávající, v podstatě je možné použít jakoukoli nejedovatou rostlinu.

1. Jahodník
2. Maliník
3. Borůvka
4. Brusinka
5. Ostružiník
6. Bez černý
7. Kopřiva dvoudomá
8. Smetanka lékařská
9. Jetel luční
10. Máta peprná

Úkol „Uvaření čaje“ jsi splnil(a) dne:

Čaj č. 1	Čaj č. 2

² V dešti, nebo těsně po dešti. Jako rozdělání ohně ve vlhkém počasí se počítá i správné rozdělání ohně v době souvisle ležící sněhové pokrývky.

³ Vzdálenost od lesa, nehořlavý podklad, obložení ohniště kameny, apod.

Určení budoucího počasí

Cílem tohoto úkolu je naučit se odhadovat budoucí počasí podle známých přírodních úkazů.

K uznání zkoušky je třeba správně poznat jednotlivé přírodní úkazy, jenž nějak symbolizují budoucí počasí. Tuto znalost prokážeš při neformální diskuzi s vedoucím, který má na starost 2. úroveň „Zálesáckých znalostí“.

Zajímavosti o počasí

- Čím je vítr silnější, tím rychleji se změní počasí.
- Červená - oranžová - žlutá barva červánků znamená proudění vlhkého mořského vzduchu a zhoršení počasí se srážkami.
- Vzdálenost bouřky zjistíte tak, že změříte v sekundách dobu, která uplyne mezi bleskem a zahřměním. Tento údaj vydělte třemi. Výsledek udává přibližnou vzdálenost bouřky v kilometrech. Při opakovaném měření, jste schopni určit, zda se bouře blíží, nebo vzdaluje.
- Světlo blesku se šíří rychlostí 300 000 km/s.
- Zvuk hromu se šíří rychlostí 340 m/s.
- Barometr se používá k určování počasí. Při vyšším tlaku bývá obvykle jasno, při nízkém tlaku můžete očekávat změnu jasného počasí na zakaboněné a deštivé.

Počasí se zlepší, bude hezky a slunečno

Chování přírody, předpovídající hezké počasí

- Večer a v noci vznikne v údolích i na nízko položených místech mlha, jež se s východem slunce rozplyne. Ranní mlha pomalu stoupá.
- Hustou přízemní vrstvou mlhy prosvítá slunce, či modrá obloha.
- Silná rosa.
- Večer se objeví beránci hrubších tvarů. Okraje oblaků se ostře odrážejí od modré oblohy.
- Při vystupování do výše položených míst večer nebo v noci, cítíme teplejší vzduch. Je velký teplotní rozdíl mezi dnem a nocí.
- V noci je výrazně tepleji v lese než na poli.
- Při západu slunce jsou červánky i vysoko na obloze. Po západu slunce je na obloze purpurová červeň nebo stříbřitá záře.
- Měsíc je jasný, není okolo něj žádný zamlžený kruh.
- Je bezvětří, kouř stoupá kolmo vzhůru. Ráno je bezvětří a chladno.
- Jemně modrá obloha, mírný nebo žádný vítr.
- Bezoblačná obloha v poledních hodinách. Během dne se nevytvoří žádná trvalejší oblačnost.
- Oddělená oblaka k večeru mizí.
- Tráva a křoviny jsou ráno plné pavoučích sítí.
- Je daleký výhled v lehkém oparu.

Chování zvířat, předpovídající hezké počasí

- Pavouci předou bohaté sítě, spravují ty potrhané.
- Vlaštovky létají vysoko.
- Večer létají netopýři.
- Mraveniště je plné mravenců.
- Večer slyšíte intenzivní cvrkot cvrčků.
- Motýli sedají na květy s otevřenými křídly.

Počasí se zhorší, bude pršet

Chování přírody, předpovídající zhoršené a deštivé počasí

- Jsou cítit více kanály, počasí se s největší pravděpodobností zkazí. Když klesá tlak, dostává se zápach na povrch. Pokles tlaku může být tedy předzvěstí blížící se fronty.
- Je jasně vidět do dálky, není žádný opar. Velmi vzdálené předměty jsou dobře viditelné. Především ráno je nápadně dobrá dohlednost.
- Po dešti zůstává dobrá dohlednost a vystupují z lesů a polí páry, tzv. „kouří se z lesů“.
- Na zdích, schodech, kamenech vyraží vlhkost.
- Náhle se zvedne vítr.
- Tráva večer je suchá.
- Obloha těsně nad horizontem je červená, přechází do oranžové až žluté barvy.
- Západ slunce je tmavě žlutý až temně oranžový.
- Kolem slunce a měsíce je zamlžený kruh, často velmi výrazný.
- Řasy na modré obloze se přibližují od západu.
- Zlatavý věnec kolem mraku předpovídá silný déšť s bouřkou.
- Ráno je teplo a větrno.
- Slyšíme nezvykle dobře na velkou vzdálenost.

Chování zvířat, předpovídající zhoršené a deštivé počasí

- Psi a kočky žerou trávu.
- Slepice se popelí, probírají si peří, třepou křídly.
- Ryby vyskakují nad hladinu vody.
- Na pěšinky a cesty vylézají hlemýždi a slimáci.
- Ptačí zpěv náhle uniká.
- Hmyz štípe a kouše více než jindy.
- Rackové loví v pobřežních mělčinách.
- Holubi málo poletují a sedí v hejnech.
- Vlaštovky létají nízko u země.
- Jsou-li u břehu vidět želvy, ryby a ptáci a chovají se klidně, přichází bouře.
- Jestliže kohout začne kokrhát ještě před prvními paprsky, před rozbřeskem začne hustě pršet.
- Letadla za sebou nechávají dlouhé bílé výrazné čáry, které blednou velmi pomalu.

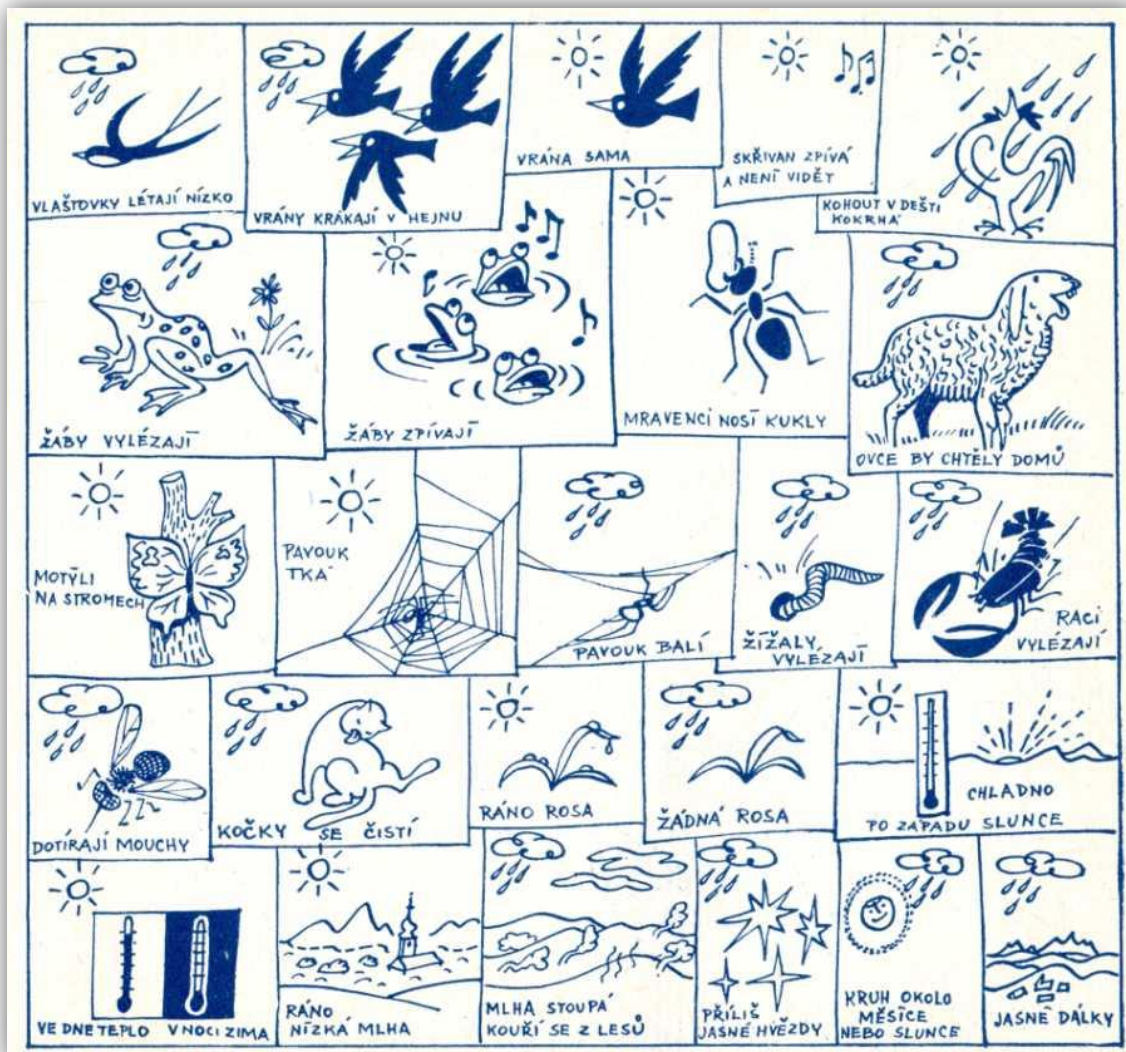
Předzvěst bouřky

Chování přírody, předpovídající příchod bouřky

- Po řadě teplých dnů se objeví mraky podobné beránkům.
- Je cítit silná vůně sena.
- Oblaka na obloze jsou podobná hradům.
- Špatně se nám dýchá.

Chování zvířat, předpovídající příchod bouřky

- Včely jsou neklidné, bodají.
- Ptáci umlknou ve zpěvu.
- Domácí zvěř je neklidná.

Úkol „Určování budoucího počasí“ jsi splnil(a) dne:

Diskuze č. 1	Diskuze č. 2

Vandr

Cílem tohoto úkolu je absolvovat minimálně dva dvoudenní vandry s přespaním ve volné přírodě.

Pro splnění tohoto úkolu musíš dokázat:

1. Samostatně zabalit všechny potřebné věci do batohu. Doporučené⁴ vybavení na vandr:
 - a. Spacák, karimatka, celta.
 - b. Ešus, lžíce.
 - c. Oblečení přizpůsobené ročnímu období, ve kterém se vandr koná.
 - d. Baterka, nůž, poznámkový blok, psací potřeby.
 - e. Jídlo na daný počet dní.
 - f. Láhev na vodu.
 - g. Malá lékárnička (obvaz, náplast, desinfekce). Léky, které užíváš.
 - h. Sekera, případně menší pila.
2. Se sbaleným batohem se dostav na určené místo srazu.
3. Absolvuj vandr dle plánu, nebo dle dohody s ostatními účastníky vandru⁵.
4. Po celou dobu putování se stručně zaznamenávej svá pozorování. Především zaznamej viděnou zvěř, výrazné rostliny a stromy. Taky si poznač trasu, kterou procházíte. U zvířat, stromů a rostlin, které neznáš, si poříd' fotografii, nebo vzorek a pokus se doma určit správně název.
5. Své poznámky a postřehy z vandru doma přepiš do této brožury.

Zde napiš své zážitky z vandrů:

První vandr

⁴ Věci zde doporučené samozřejmě nejsou povinné. Seznam je třeba přizpůsobit osobním zvyklostem.

⁵ Vandr můžeš absolvovat s rodiči, kamarády, nebo jako dvodeňák na poutnickém táboře.

Druhý vandr

Úkol „Vandr“ jsi splnil(a) dne:

<i>První vandr</i>	<i>Druhý vandr</i>

Uvaření čaje, doporučené rostliny

1. Devětsil Japonský

2. Libeček lékařský

Uvaření čaje, doporučené rostliny

3. Kostival hlíznatý

4. Čekanka vonná

Uvaření čaje, doporučené rostliny

5. Barborka obecná

6. Brusinka

Uvaření čaje, doporučené rostliny

7. Brukev řepka olejka

8. Jaterník podléška

Uvaření čaje, doporučené rostliny

9. Dobromysl obecná

10. Líška obecná

Uvaření čaje, doporučené rostliny

11. Borůvka

12. Bez černý

13. Česnáček lékařský

Uvaření čaje, doporučené rostliny

14. Bazalka vonná

15. Kopřiva dvoudomá

16. Smetanka lékařská

Uvaření čaje, doporučené rostliny

17. Jetel luční

18. Ostružiník obecný

19. Jeřáb ptačí

Uvaření čaje, doporučené rostliny

20. Bršlice kozí noha

21. Jahodník obecný

22. Mák setý

